

ЕУ ВЕСТИ

ЕУ ЦЕНТАР
октомври 2023 година
ЕУЦ-број 87/2023

МИНИСТЕРСКИ ФОРУМ ЕУ-ЗАПАДЕН БАЛКАН ЗА ПРАВДА И ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Министрите за внатрешни работи и за правда на Шпанија, Фернандо Гранде-Марласка Гомез и Марија Пилар Лоп Куенка, кои го претставуваат Претседателството со Советот на Европската унија, заедно со Европската комисија, претставена од европските комесари за внатрешни работи и за правда, Илва Јохансон и Дидие Рејндерс се сретнаа на 26-27 октомври 2023 година во Скопје со нивните колеги од Западен Балкан на годишниот министерски форум ЕУ-Западен Балкан за правда и внатрешни работи. На средбата присуствуваа и претставници на претстојното белгиско и унгарско претседателство со Советот на ЕУ.

Во областа на **контратероризам и спречување и спротивставување на насилениот екстремизам** претставниците од ЕУ и од Западен Балкан ги поздравиле постигнатите резултати во текот на петте години од спроведувањето на Заедничкиот акционен план за борба против тероризмот за Западен Балкан, кој овозможи зајакнато партнерство во суштинска област за безбедноста на Европа. Тие ја потврдија својата решеност да се искорени трговијата и ширењето на мало и лесно оружје и потсетија на договорот постигнат во мај 2023 година за продолжување на Патоказот за сеопфатна контрола на малото и лесното оружје на Западен Балкан по 2024 година.

Во насока на **спротивставување на влијанието на дрогата врз нашите општества** двете страни се согласија за дополнително зголемување на полициската соработка, вклучително и преку Европол и во рамките на Европска-

та мултидисциплинарна платформа против криминални закани (ЕМРАСТ). Претставниците од Западен Балкан ја препознаа потребата за брзо воспоставување и операционализирање на Националните опсерватории за дроги и националните системи за рано предупредување, со ефективно користење на постоечките алатки како што е Инструментот за претпристапна помош. Двете страни ја споделија потребата од зајакнување на соработката со Европскиот мониторинг центар за дроги и зависности од дроги (EMCDDA, идната Агенција за дроги на ЕУ).

Во областа на **зајакнување на миграцијата, азилот и управувањето со границите** партнерите од ЕУ и од Западен Балкан го признаа напредокот постигнат во имплементацијата на Акциониот план на ЕУ за Западен Балкан претставен од Комисијата во декември 2022 година. Тие го поздравиле потпишувањето на новите договори за статусот на Фронтекс со Северна Македонија, Црна Гора и Албанија и ја препознаа клучната улога што дополнителното распоредување на Фронтекс може да ја има во зајакнувањето на управувањето со границите во регионот. Министрите ја истакнаа важноста од подобрување на регистрацијата на мигрантите и подобрување на системите за азил и прием низ Западен Балкан во согласност со стандардите на ЕУ.

Содржина на вести:

Министерски форум ЕУ-Западен Балкан за правда и внатрешни работи	1
Во фокусот на Европскиот парламент	2-3
Собраниски активности поврзани со европските прашања	4-5
Неформален самит на ЕУ во Гранада	6
Меѓународни принципи за безбедност и доверливост на вештачката интелигенција	6
Конкурс за „Иницијативата за европски универзитети“ за 2024 година	7
Усвоена новата директива на ЕУ за обновливи извори на енергија	7
Отворен европски институт за вакцинологија „Плоткин“	8
Извештај на Европскиот суд на ревизори	8
Нов кодекс за борба против говорот на омраза на интернет	9
Договор за постепена забрана на флуоројагледороди	9
Десет градови во ЕУ прогласени за „Климатски неутрални и паметни“	10
Дodelена наградата „Сахаров“ за 2023 година	10
Раст на индустриското производство во ЕУ	11
ЕУ календар / ноември 2023	11

<https://www.consilium.europa.eu>

ВО ФОКУСОТ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ

www.europarl.europa.eu

Пленарна сесија 02-05 октомври 2023

На октомвристака пленарна сесија на ЕП европатениците со 614 гласа усвоија директива, [веќе договорена со земјите-членки](#), која ќе ја намали границата на професионална изложеност на азбест и повикува на употреба на помодерна и точна технологија за откривање на присуството на тенки азбестни влакна.

Со 578 гласа европатениците одобрија нов трговски инструмент кој ќе и овозможи на ЕУ да одговори, во согласност со меѓународното право и како последно средство, доколку ЕУ или земјите-членки се соочат со економска учена од странска земја која сака да влијае на одредена политика или став. Новиот трговски инструмент првенствено е наменет како одвраќање, но ќе и овозможи на ЕУ да се бори против економската принуда и да одговори со свои контрамерки.

По предлогот на Европската комисија за среднорочна ревизија на долгорочниот буџет на ЕУ, европатениците одобрија дополнителни 10 милијарди евра за периодот 2024-2027 година, покрај 65,8 милијарди евра предложени од Комисијата. Во насока на случувањата во Украина и растечките миграциски прашања, европатениците ги зајакнаа релевантните буџетски области за 2 милијарди евра. Тие доделија дополнителни 3 милијарди евра за новата „Платформа за стратешки технологии за Европа“ (STEP) и издвоија 5 милијарди евра за подобрување на способноста на ЕУ да одговори на непредвидени кризи.

Како одговор на зголемените закани за слободата на медиумите и одржливоста на индустријата, европатениците со 448 гласа усвоија став за [Европскиот закон за слобода на медиумите](#) кој се однесува на зајакнување на транспарентноста и независноста на медиумите на ЕУ. Европарламентот сака да ги обврзе земјите-членки да обезбедат медиумска плуралност и да ја заштитат независноста на медиумите од владино, политичко, економско или приватно мешање.

Во резолуцијата за униформни стандарди за рачниот багаж на авиокомпаниите, европатениците тврдат дека се потребни доследни правила на ЕУ за големината и цените. Текстот, усвоен со кревање рака, ја истакнува загриженоста на граѓаните за непријатностите и непријатностите предизвикани од неконзистентни правила за рачниот багаж на авиокомпаниите. Законодавството на ЕУ за правата на патниците во воздушниот сообраќај треба да се ревидира за да понуди решение, се истакнува во резолуцијата.

Европарламентот одобри скоро 455 милиони евра помош од Фондот за солидарност на ЕУ како одговор на неодамнешните природни катастрофи во Романија, Италија и Турција.

Чешкиот претседател Петр Павел во своето обраќање пред европатениците повика на дијалог со граѓаните, борба против популизмот и политика без отстапки кон Путин.

Европскиот парламент усвои три резолуции за состојбите со човековите права во Авганистан, Чеченија и Египет. Во усвоената резолуција европатениците нагласуваат дека Молдавската влада покажала решителност и способност да ги исполни барањата на Европската комисија за почеток на преговорите за членство, додавајќи дека членството на Молдавија во ЕУ ќе претставува геостратешка инвестиција во обединета и силна Европа.

Европатениците усвоија нов доброволен стандард за употреба на ознака „Европска зелена обврзница“, прва од ваков вид во светот. Регулативата, усвоена со 418 гласа утврдува униформни стандарди за издавачите кои сакаат да ја користат ознаката „Европска зелена обврзница“ или „EuGB“ за маркетинг на нивните обврзници.

ВО ФОКУСОТ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ

Пленарна сесија 16-19 октомври 2023

Ситуацијата во Израел и Газа и Блискиот Исток е на врвот на нашите грижи, истакна претседателката на ЕП, Роберта Мецола на отворањето на втората октомвриска сесија.

Европратениците со 438 гласа ги усвоија новите регулаторни мерки за контрола на рибарството. Според правилата, сите чамци ќе треба да носат уред за следење што ќе им овозможи на националните власти да ги лоцираат и идентификуваат во редовни интервали. Одредени пловни објекти од помал обем може да бидат изземени од оваа обврска до 2030 година и сите мали риболовни флоти ќе добијат до четири години за да се прилагодат на овие нови барања.

Со 512 гласа европарламентот го одобри предлогот од 50 милијарди евра за поддршка на обновувањето, реконструкцијата и модернизацијата на Украина од 2024 година. Украинскиот механизам е дел од тековната ревизија на долгорочниот буџет на ЕУ, за што се потребни корекции, бидејќи тој е сериозно исцрпен по повеќекратните кризи што се случија од 2021 година.

Европскиот парламент усвои став за воспоставување „Платформа за стратешки технологии за Европа (STEP)“ дизајнирана да ги зајакне критичните стратешки технологии преку финансиска поддршка, „Печат на суверенитет“ и „Портал за суверенитет“. STEP има за цел да ги зајакне различните програми и фондови на ЕУ и да насочи до 160 милијарди евра во нови инвестиции, заедно со стимулациите на политиката за кохезија и Објектот за закрепнување и отпорност (RRF). Платформата ќе го поттикне растот на клучните технолошки синџири на вредност во дигиталната економија, нето-нула индустрии и биотехнологиите, како и решавање на недостигот на работна сила и вештини и поддршка на иновациите. Во нивните амандмани, европратениците се залагаат за дополнителни 3 милијарди евра над предложените 10 милијарди евра од Комисијата, со што буџетот STEP ќе достигне 13 милијарди евра нови средства.

Во своето обраќање пред европратениците, премиерот на Ерменија, Никол Пашинјан ја изрази својата цврста одбрана на демократските принципи наспроти позадината на повеќестраните кризи со кои се соочи Ерменија во последните години, истакнувајќи ги турбулентните последици од војната со Азербејџан во 2020 година и последователните прекугранични напади и упади во Ерменија од

страна на азербејџанските трупи во 2021 и 2022 година.

Европарламентот го усвои својот [мандат за преговори со земјите-членки за ревидирање на правилата за борба против трговијата со луѓе](#), пред првиот круг разговори во ноември 2023 година. Мандатот подготвен од комитетите за граѓански слободи и права на жените ќе го прошири опсегот на постоечката директива за да вклучи принуден брак, нелегално посвојување, сурогат мајчинство за целите на репродуктивна експлоатација и подобра поддршка за жртвите. Европратениците го зајакнуваат буџетот на ЕУ за 2024 година за да се справат со последиците од војната на Русија против Украина, да ги поддржат малите и средните претпријатија, младите луѓе и истражувањата и да ја зајакнат стратешката автономија на ЕУ. Тие ја усогласуваат нивната позиција за буџетот за 2024 година со нивниот став за [предложената среднорочна ревизија на долгорочниот буџет на ЕУ](#) (МФФ, повеќегодишна финансиска рамка), која Парламентот очекува да ја инјектира до 75,8 милијарди евра во буџетот на ЕУ во периодот 2024-2027 година.

На пленарната сесија [Мартин Хојсик](#) беше избран за функцијата заменик-претседател на Европскиот парламент, со аklamација бидејќи беше единствен кандидат, во согласност со [правилата на Парламентот за номинации](#). Во второто одобрување со аklamација, [Изабел Виселер-Лима](#) беше назначена за квестор на ЕП. Европратениците им ја доделија наградата [Сахаров за слобода на мислата](#) за 2023 година на Џина Махса Амини и на движењето Жена, живот, слобода во Иран.

СОБРАНИСКИ АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО ЕВРОПСКИТЕ ПРАШАЊА

Претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, Талат Џафери, на 19 октомври 2023 година оствари средба со Тини Кокс, претседателот на Парламентарното собрание на Советот на Европа (ПССЕ). На средбата присуствуваа и пратениците Дарко Каевски, Арта Биљали Зендели и Александар Николоски, членови на собраниската делегација во ПС на СЕ. На средбата соговорниците разменија мислење за улогата на нашето членство во Советот на Европа и процесот на нашето зачленување во Европската унија.

www.sobranie.mk

На 9 октомври 2023 година во Комисијата за европски прашања (КЕП) во Собранието одржа јавната расправа на тема „Владеење во функција на граѓаните“, во рамки на подготовката на Националната развојна стратегија на РСМ. Дел од главните постулати кои повеќето говорници ги истакнаа како клучни се зајакнување на принципот на владеење на правото и на неселективна правда, доследно почитување на начелото на поделба на власта, засилување на надзорната функција на Собранието, реформа на политичките партии, јакнење на државните институции и на цивилниот сектор и поголема транспарентност во носењето на одлуките. Тоа се всушност главните цели кон кои треба да се стреми државата за да обезбеди владеење кое ќе биде во функција на демократијата и граѓаните.

Претседателот на Комисијата за европски прашања, Арбер Адеми, на 20 октомври 2023 година оствари средба со Елвира Ковач, претседателка на Одборот за европска интеграција во Белград, Република Србија. На средбата беше соговорниците се согласија дека имајќи ја предвид кризата во Украина, во Брисел е создаден политички моментум кој е поволен за процесот на натамошното проширување на ЕУ, што не треба да го пропуштат учесниците од Западен Балкан.

Северна Македонија и МВР беа домаќини на Министерскиот форум ЕУ - Западен Балкан за правда и внатрешни работи, во рамки на претседателството на кралството Шпанија со Советот на Европската Унија.

Двонеденвиот форум се одржа во Собранието, на кој учествуваа министри за правда и внатрешни работи на државите од Западен Балкан и на државите на Европската Унија кои го претставуваат актуелниот претседавач со Советот на ЕУ кралството Шпанија и следните две држави претседавачи Белгија и Унгарија.

СОБРАНИСКИ АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО ЕВРОПСКИТЕ ПРАШАЊА

На 13 и 14 октомври 2023 година делегација на Собранието во состав: Арбер Адеми и Љупчо Пренцов, во Тирана, учествуваа на Регионална конференција на тема: „Улогата на парламентите во Берлинскиот процес“. Конференцијата, ја отворија претседателките на Собранието, Линдита Никола, и на Комисијата за европски прашања, Јорида Табаку, министерот за Европа и надворешни работи, Игли Хасани, на Република Албанија, како и претседателката на РСС, Маљинда Брегу, кои ја нагласија потребата за вклучување и моделирање на парламентарната димензија во Берлинскиот процес како додатна вредност и можност за зајакнување на регионалната соработка на парламентарите на земјите од Западен Балкан.

Арбер Адеми, во рамки на регионалната конференција на тема: „Улогата на парламентите во Берлинскиот процес“ имаше одвоена средба со министерот за Европа и надворешни работи, Игли Хасани. На средбата Адеми информира за актуелните случувања во Северна Македонија во контекст на развојот на нашите евроинтегративни процеси.

Арбер Адеми учествуваше на тинк-тенк Форумот на граѓанското општество, посветен на зајакнување на европската иднина на Западен Балкан, што се оддржа 14-15 октомври 2023 година, во Тирана. Во своето излагање во рамките на Форумот, на панелот посветен на „Зајакнување на Берлинскиот процес преку механизмите на отчетност“, Адеми истакна дека парламентот треба да биде вклучен во Берлинскиот процес, имајќи ја во предвид неговата законодавна и контролна улога во општеството. За време на форумот Адеми оствари средба со претседателката на албанскиот Парламент, Линдита Никола. На средбата беа разменети мислења за развивање на парламентарната соработка на двете соседни земја и парламентарната иницијатива за вклучување на парламентите во процесот.

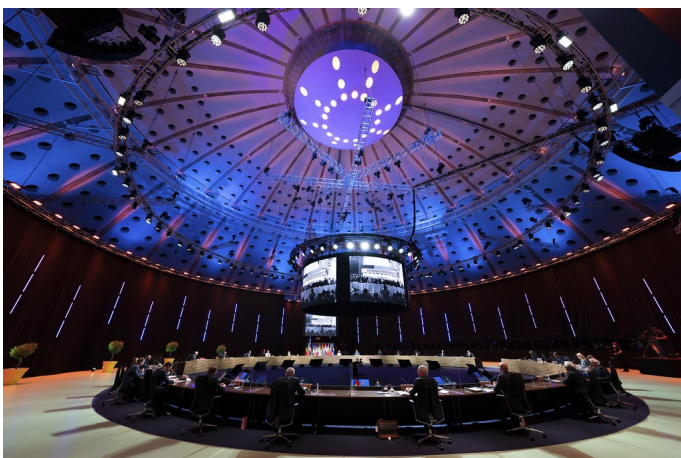

На 20 октомври 2023 година се одржа Конференција за меѓупарламентарен дијалог за понатамошно унапредување на европската интеграција на Западен Балкан, во заедничка организација на Парламентарното собрание на Советот на Европа (ПССЕ) и Собранието на Република Северна Македонија. На воведната сесија, свои обраќања имаа: Талат Џафери, претседател на Собранието; Тини Кокс, претседател на ПССЕ; Бојан Маричиќ, заменик-премиер за европски прашања; Золт Немет, претседател на Комитетот за политички прашања и демократија на ПССЕ.

Во Панел-дискусијата учествуваа: Етјен Џафај од Собранието на Албанија; Арбер Адеми, претседател на Комисијата за европски прашања на Собранието на Република Северна Македонија; Антонијо Милошоски, претседател на Комисијата за надворешна политика; Марина Рагуш, потпретседателка на Комисијата за надворешни работи на Народното собрание на Србија; Арбреша Круџеџи, претседателка на Комисијата за надворешни работи и дијаспора на Собранието на Косово и Лорд Стјуарт Пич, специјален претставник на премиерот на Обединетото Кралство за Западен Балкан.

НЕФОРМАЛЕН САМИТ НА ЕУ ВО ГРАНАДА

Проширувањето претставува геостратешка инвестиција во мирот, безбедноста, стабилноста и просперитетот и е двигател за подобрување на економските и социјалните услови на европските граѓани, за намалување на разликите меѓу земјите и мора да ги поттикнува вредностите на кои е основана Унијата, се истакнува во завршната Декларација усвоена на неформалениот Самит во шпанскиот град Гранада на 6 октомври 2023 година.

Претседателката на Европската комисија, Урсула фон дер Лајен на прес-конференцијата по Самитот, истакна дека лидерите на Самитот ја реafirмирале посветеноста на проширувањето, но и го потврдиле ставот дека тој процес ќе се врши според принципот на заслуги. Процесот на зачленување ќе се базира

исклучиво на индивидуални заслуги и почитување на Копенхашките критериуми.

Фон дер Лајен најави дека на почетокот на ноември Европската комисија ќе го објави извештајот за напредокот на земјите кандидати за членство, кој ќе се разгледува на Самитот на ЕУ во декември.

Иако во завршната Декларација не се споменува 2030 како датум за прием на нови членки, според претседателот на Европскиот совет, Шарл Мишел, тој останува како цел за проширувањето, но и земјите кандидати за членство мора да покажат јасен напредок во остварувањето на реформите.

<https://www.consilium.europa.eu>

МЕЃУНАРОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ДОВЕРЛИВОСТ НА ВЕШТАЧКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Европската комисијата на 13 октомври 2023 година иницираше анкета за Предлогот на меѓународни принципи за организации кои развиваат напредни системи за вештачка интелигенција, утврден од страна на Г7 во консултации со засегнатите страни.

Целта на овие 11 предложени меѓународни принципи, усогласени од Хирошимскиот процес за вештачка интелигенција, е да ја промовираат безбедноста и доверливоста на оваа технологија на глобално ниво.

Врз основа на овие принципи, членките на Г7 имаат за цел да изработат Кодекс на однесување кој ќе обезбеди насоки за организациите кои развиваат алатки за вештачка интелигенција, посочи Европската комисија. Според потпретседателката на ЕК за вредности и транспарентност, Вера Јоурова,

вештачката интелигенција пружа можности, но носи и ризици и предизвици.

Сите заинтересирани страни беа повикани да дадат свој придонес со учество во анкетата најдоцна до 20 октомври годинава, по што врз основа на добиените одговори ќе биде обликувана позицијата на ЕУ во дискусиите за финализирање на водечките принципи и изработката меѓународен Кодекс на однесување за креаторите на вештачка интелигенција, кој би требало биде одобрен од страна на лидерите на Г7 уште во текот на оваа година.

Водечките принципи и доброволниот Кодекс на однесување ќе треба на глобално ниво да ги надополнат правно обврзувачките правила согласно Законот за вештачка интелигенција, што се во финална фаза на усогласување во институциите на ЕУ.

<https://digital-strategy.ec.europa.eu>

КОНКУРС ЗА „ИНИЦИЈАТИВАТА ЗА ЕВРОПСКИ УНИВЕРЗИТЕТИ“ ЗА 2024 ГОДИНА

Европската комисијата на 4 октомври 2023 година објави Конкурс во рамки на Програмата Еразмус+ за „Иницијативата за европски универзитети“ за 2024 година на кој може да аплицираат асоцијации на високообразовни институции за спроведување на студиски програми преку кои нивните студенти ќе можат да комбинираат студии на факултети во неколку европски земји.

Целта на Иницијативата е поврзување на новата генерација на Европејци способни да студираат и работат во различни европски земји, на различни јазици и низ различни сектори и академски дисциплини. Овој петти по ред Конкурс за оваа Иницијатива ќе трае до 6 февруари 2024 година.

На минатогодишниот Конкурс беа избрани 50 универзитетски асоцијации со над 430 високообразовни институции од 35 земји, меѓу кои беше и Универзитетот „Свети Климент Охридски“ (УКЛО) од Битола како дел од асоцијацијата „Иновативно одржлива соработка на регионални универзитети“ (ЦОЛОУРС), заедно со универзитети од Полска, Хрватска, Шведска, Естонија, Италија, Германија, Франција и Летонија.

ЕК има за цел на новиот конкурс да бидат избрани најмалку 60 асоцијации на европски универзитети кои би обединиле над 500 високообразовни институции.

По повод објавување на Конкурсот, потпретседателот на Европската комисија за европски начин на живот, Маргаритис Шинас изјави дека асоцијациите на европските универзитети им овозможуваат на младите генерации да ја почувствуваат Европа како реалност.

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news>

УСВОЕНА НОВАТА ДИРЕКТИВА НА ЕУ ЗА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Европскиот совет на 9 октомври 2023 година ја усвои новата Директива за обновливи извори на енергија, чија цел е зголемување на уделот на обновливата енергија во вкупната енергетска потрошувачка на Унија на 42,5% до 2030 година, со можност за дополнител раст за уште 2,5 процентни поени до нивото од 45%.

Согласно Директивата, секоја земја членка на ЕУ е обврзана да придонесе за постигнување на оваа цел во секторите транспортот, индустријата, градежништвото и централното загревање и ладење.

Шпанската министерка за еколошка транзиција Тереза Рибера, по повод усвојувањето на Директивата, изјави дека тоа претставува „големо достигнување“, што ќе помогне да се постигне климатската цел на ЕУ за намалување на емисиите на штетни гасови во Унијата за најмалку 55% до 2030 година.

Тоа е чекор напред кој ќе придонесе за постигнување климатските цели на ЕУ на фер, рентабилен и конкурентен начин, истакна Рибера.

<https://www.consilium.europa.eu>

ОТВОРЕН ЕВРОПСКИОТ ИНСТИТУТ ЗА ВАКЦИНОЛОГИЈА ПЛОТКИН

Во Брисел е отворен Европскиот институт за вакцинологија Плоткин, каде тимови од имунологи и микробиологи ќе работат на подобра борба против заразните болести во светот и ќе учествуваат во меѓународните напори за подготовка за следната пандемија.

Институтот, со дополнителни центри во Брисел и Антверпен е иницијатива на два белгиски универзитети. Целта е да се забрза евалуацијата и развојот на идните вакцини. Институтот комбинира

клинички, имунолошки и микробиолошки истражувања.

Институтот е отворен во нова зграда во Брисел која се простира на 3.600 квадратни метри, со модерни лаборатории кои овозможуваат безбедно ракување со опасни патогени бактерии, додава белгискиот портал.

Повеќе од 50 истражувачи работат во овие нови лаборатории за да ја проучуваат врската помеѓу патогените микроби и луѓето, да откријат нови начини за спречување, лекување на инфекции и поставување алатки за борба против идните пандемији.

Институтот е именуван по американскиот научник Стенли Плоткин (1932), кој стана еден од најголемите експерти во вакцинологијата. Тој одигра клучна улога во откривањето на вакцините против рубеола, беснило, ротавирус, детска парализа и варичела.

<https://www.epiv.eu/>

ИЗВЕШТАЈ НА ЕВРОПСКИОТ СУД НА РЕВИЗОРИ

Во годишниот извештај на Европскиот суд на ревизори објавен на 5 октомври 2023 година се констатира значително зголемување на грешките во трошењето од буџетот на ЕУ во 2022 година. Ревизорите предупредуваат на зголемениот ризик од задолжување за дополнителни потреби за плаќање, како што се оние предизвикани од одговорот на пандемијата и руската агресивна војна против Украина, и препорачуваат преземање мерки за справување со влијанието на високата инфлација врз буџетот на ЕУ.

Како и во последните три години, ревизорите заклучуваат дека нивото на грешка е материјално и сеприсутно, и затоа дале негативно мислење за трошењето на ЕУ во 2022 година.

Истрагите за 196 милијарди евра исплатени средства од буџетот на ЕУ во 2022 година откриле дека имало неправилности поврзани со 4,2%, што е повеќе од 3% една година порано, се вели во извештајот на Европскиот суд на ревизори (ЕЦА).

Земјите можат да бараат исплати според претходниот буџетски циклус до крајот на оваа година, додека парите од фондот за закрепнување по пандемијата мора да се потрошат до 2026 година.

Секоја година, ревизорите ги испитуваат приходите и расходите на ЕУ за да видат дали годишните сметки се веродостојни и дали трансакциите со приходите и расходите се во согласност со важечките правила.

<https://www.eca.europa.eu>

НОВ КОДЕКС ЗА БОРБА ПРОТИВ ГОВОРОТ НА ОМРАЗА НА ИНТЕРНЕТ

Европската комисија ја заврши дискусијата во рамките на Групата на високо ниво за борба против говорот на омраза и кривичните дела мотивирани од омраза, со цел надградба и усогласување на Кодексот на однесување за справување со омразата и нетолеранција со одредбите од Законот за дигитални услуги на ЕУ.

Целта на изработката на новиот Кодекс на однесување е да се зајакне борбата против говорот на омраза на интернет.

Подобрениот Кодекс ќе има за цел да стане алатка која не само што ќе биде реактивна и фокусирана на отстранување на содржините со говор на омраза, туку и да ги поттикнува онлајн платформите да ја подобрат превенцијата и да ги предвидат евентуални закани.

Кодексот на однесување против илегалниот говор на омраза, кој беше донесен во 2016 година, изминативе години стана ефикасен и успешен инструмент за справување со говорот на омраза на интернет. Незаконскиот говор на омраза на платформите брзо се отстранува, а повеќето известувања се разгледуваат од компаниите учеснички во рок од 24 часа. Но, може и треба да се направи повеќе, се истакнува во соопштението на ЕК.

На дискусијата на Групата на високо ниво е разговарано и за регулирањето на говорот на омраза во националните акциски планови за борба против расизмот и антисемитизмот на земјите членки, согласно Акцискиот план на ЕУ за справување со расизмот за периодот 2020-2025 година и Стратегијата на ЕУ за борба против антисемитизмот.

<https://ec.europa.eu>

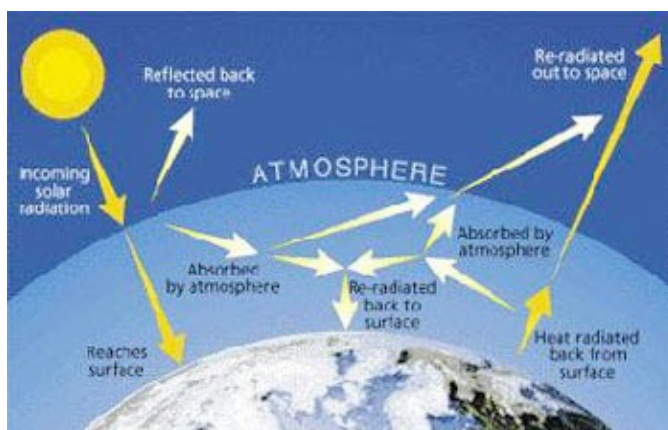
ДОГОВОР ЗА ПОСТЕПЕНА ЗАБРАНА НА ФЛУОРОЈАГЛЕВОДОРОДИ

Советот на ЕУ и Европскиот парламент на 5 октомври 2023 година постигнаа привремен политички договор за постепена забрана на супстанциите што ослободуваат флуорирани гасови, кои го предизвикуваат глобално затоплување и ја уништуваат озонската обвивка.

Иако актуелното законодавство на ЕУ веќе значително ја ограничи емисијата на овие гасови, новите правила дополнително ќе го намалат нивното ослободување во атмосферата и ќе придонесат за ограничување на растот на глобалната температура. Според привременiot договор употребата на флуоројаглеводороди треба да се намали за најмалку 15% до 2036 година, со амбиција за нивна постепена целосна забрана за производството и употреба до 2050 година.

Согласно договорот, се предвидува целосна забрана за продажба на производи и опрема што содржат флуорирани гасови, како фрижидери, ладилници, клима уреди, пени и аеросоли.

Постигнатиот договор ќе биде доставен на разгледување до Советот на постојаните претставниците на земјите членки на ЕУ (Корепер) и до Комитетот за животна средина на Европскиот парламент, кои треба формално го одобрат пред да стапи во сила.

<https://www.consilium.europa.eu>

ДЕСЕТ ГРАДОВИ ВО ЕУ ПРОГЛАСЕНИ ЗА „КЛИМАТСКИ НЕУТРАЛНИ И ПАМЕТНИ“

Во рамки на програмата „Хоризонт Европа“, на 12 октомври 2023 година Европската Унија на десет градови во земјите членки на ЕУ им ја додели титулата „климатски неутрални и паметни градови“.

Ова признание им се дава на градови кои со своите политики и планови работат на остварување на целите на ЕУ за постигнување климатска неутралност до 2030 година и со тоа им се овозможува олеснет пристап до јавно и приватно финансирање за реализацијата на тие заложби.

Титулата им е доделена на Клагенфурт (Целовец) од Австрија, Манхајм од Германија, Сондербург од Данска, Клуз-Напока од Романија, Стокхолм од Шведска и на шпанските Мадрид, Валенсија, Ваљадолид, Виторија-Гастеис и Сарагоса.

Со ова се оддава признание за успешниот развој на овие градови и нивната севкупна визија за климатска неутралност, а тие ќе имаат можност за олеснет пристап до изворите за финансирање на ЕУ и на националните и регионалните власти, како и за привлекување приватни инвестиции.

Овие десет градови беа избрани меѓу вкупно 100-те населени места кои до април годинава аплицираа на конкурсот за поттикнување на фер зелена и дигитална транзиција на ЕУ. Изборот го изврши Европската комисија во соработка со група експерти, меѓу кои и претставници на Европската инвестициска банка (ЕИБ) и Заедничкиот истражувачки центар (ЈПЦ).

<https://research-and-innovation.ec.europa.eu>

ДОДЕЛЕНА НАГРАДАТА САХАРОВ ЗА 2023 ГОДИНА

Европатениците им ја доделија наградата [Сахаров за слобода на мислата](#) за 2023 година на Џина Махса Амине и на движењето „Жена, живот, слобода“ во Иран.

Претседателката на Европскиот парламент Роберта Мецола на 19 октомври 2023 година го објави лауреатот за 2023 година на пленарната сесија на ЕП во Стразбург. „Ние стоиме со оние кои, дури и од затвор, продолжуваат да ги одржуваат во живот Жената, Животот и Слободата“, истакна Мецола.

Џина Махса Амине беше 22-годишна Иранска Курдка која беше уапсена од полицијата во Техеран на 13 септември 2022 година поради наводно игнорирање

на строгите закони за превез на Иран, а почина во болница во Техеран три дена подоцна по физичко малтретирање додека беше во притвор.

Нејзината смрт предизвика масовни протести предводени од жените во Иран. Под слоганот „Жена, живот, слобода“, тие протестираа против законот за хиџаб и другите дискриминаторски закони.

По бруталното задушвање на овие протести од страна на иранскиот режим, Европскиот парламент постојано ја осудува лошата состојба со човековите права во земјата.

Наградата Сахаров за слобода на мислата се доделува секоја година од страна на Европскиот парламент. Формирана е во 1988 година за да им оддаде чест на поединци и организации кои ги бранат човековите права и основните слободи. Именуван е во чест на советскиот физичар и политички дисидент Андреј Сахаров, а паричната награда е 50.000 евра.

<https://www.europarl.europa.eu>

РАСТ НА ИНДУСТРИСКОТО ПРОИЗВОДСТВО ВО ЕУ

Сезонски прилагоденото индустриско производство во август годинава, бележи раст од 0,6% на месечно ниво и во Еврозоната и во цела ЕУ, откако претходниот месец имаше пад од 1,3% споредено со јуни 2023 година, објави Европската статистичка служба – Евростат.

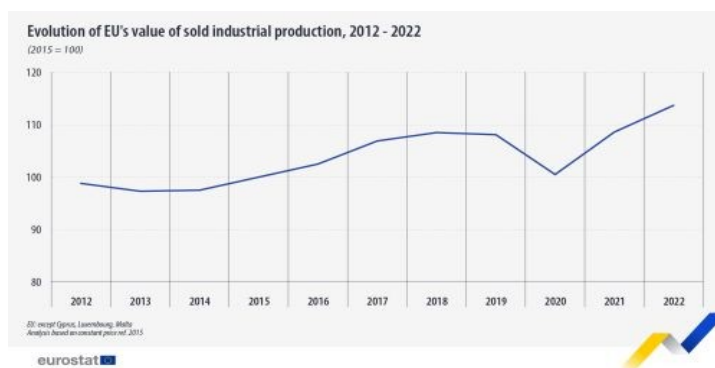
Споредно со август 2022 година, стапката на индустриското производство е намалена за 5,1% во Еврозоната и за 4,4% на ниво на ЕУ.

Месечен раст на индустриското производство во Еврозоната во август е регистриран во секторите „трајни производи за широка потрошувачка“ и тоа од 1,2%, во „нетрајни производи за широка потрошувачка“ за 0,5% и во „капитални производи“ за 0,3%. Од друга страна, производството на „интермедијарни производи“ е намалено за 0,3%, а на „енергија“ за 0,9%.

На ниво на ЕУ производството на „трајни производи за широка потрошувачка“ бележи раст од 1,2%, на „нетрајни производи за широка потрошувачка“ за 0,7%, а на „капитални производи“ за 0,1%. И во Унијата во целост производството на „интермедијарни производи“ е намалено во споредба со јули 2023 за 0,2%, а на „енергијата“ за 0,5%.

Споредено по земји, најголем месечен раст е регистриран во Ирска од 6,1%, пред Словачка од 4,5 и Литванија од 3,7%. Најголемо намалување пак на месечно ниво има во Унгарија од 2,4%, а по неа следуваат Хрватска со 2,2% и Белгија со 1,8%.

<https://ec.europa.eu/eurostat>

ДОНЕСЕНИ ЗАКОНИ ВО ОКТОМВРИ 2023

*Закон за регистар на задолжително социјално осигурување, по скратена постапка –

*Закон за изменување и дополнување на Законот за Развојната банка на Северна Македонија, по скратена постапка –

*Закон за изменување и дополнување на Законот за акцизите, по скратена постапка –

*Закон за решавање банки, по скратена постапка –

*Закон за системот за проценка на лица со попреченост, по скратена постапка –

*Закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност на храната.

ЕУ КАЛЕНДАР / ноември 2023

1. Состанок на Советот за надворешни работи, 13/11/2023, Брисел;
2. Состанок на Советот за општи работи, 15/10/2123, Брисел;
3. Пленарна сесија на Европскиот парламент, 8-9 и 20-23/11/2023, Стразбург.

Корисни линкови за електронски публикации на ЕУ:

<https://publications.europa.eu/en/home>

<https://europa.eu/european-union/documents-publications>

<http://www.europarl.europa.eu/visiting/en/brussels/parliamentarium>

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ЕУ ЦЕНТАР НА СОБРАНИЕТО

Адреса: „11 Октомври“ бр. 10, Скопје, 1000

Телефон: +389 2 3 11 22 55 локал 414

Факс: +389 2 3 182 277

Е-пошта: nsei@sobranie.mk

Канцеларија 019

---

www.sobranie.mk

Во Собранието беше спроведен ИПА Проект за „Техничка помош за Парламентот“ во периодот од јануари 2011 до јуни 2012 година, чија општа цел беше зајакнување на институционалниот капацитет на Собранието и со тоа подобрување на неговата транспарентност и одговорност пред граѓаните.

Во рамките на ИПА проектот беше обезбедена финансиска и стручна помош за воспоставување ЕУ центар во Собранието.

Целта на формирањето на ЕУ центарот е на пратениците во Собранието и на Службата да им се обезбеди подобар пристап до информации што се поврзани со ЕУ прашања.

ЕУ центарот организациски е во рамките на Секторот за поддршка на Националниот совет за евроинтеграции и следење на евроинтеграциите.

ЕУ центарот располага со библиотека од книги и публикации од различни области на европските политики.

